

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 3. aprila 2014*

„Sodna pristojnost v civilnih zadevah — Uredba (ES) št. 44/2001 — Člen 22, točka 1 — Izključna pristojnost — Spori v zvezi s stvarnimi pravicami na nepremičninah — Narava predkupne pravice — Člen 27(1) — Litispendenca — Pojem postopkov med istima strankama in z istim zahtevkom — Razmerje med členoma 22, točka 1, in 27(1) — Člen 28(1) — Sorodne pravde — Merila za presojo o prekinitvi postopka“

V zadevi C-438/12,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Oberlandesgericht München (Nemčija) z odločbo z dne 16. februarja 2012, ki je prispela na Sodišče 2. oktobra 2012, v postopku

Irmengard Weber

proti

Mechthilde Weber,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi M. Ilešič, predsednik senata, C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, sodnika, C. Toader (poročevalka), sodnica, in E. Jarašiūnas, sodnik,

generalni pravobranilec: N. Jääskinen,

sodni tajnik: V. Tourrès, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 9. oktobra 2013,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Irmengard Weber A. Seitz, odvetnik,
- za Mechthilde Weber A. Kloyer, odvetnik, F. Calmetta, odvetnik, in H. Prütting,
- za nemško vlado T. Henze in J. Kemper, agenta,
- za vlado Združenega kraljestva J. Beeko, agentka, skupaj z M. Gray, barrister,
- za švicarsko vlado D. Klingele, agent,

* Jezik postopka: nemščina.

— za Evropsko komisijo W. Bogensberger in M. Wilderspin, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 30. januarja 2014

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 22, točka 1, 27 in 28 Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Irmengard Weber (v nadaljevanju: I. Weber) in njeno sestro Mechthilde Weber (v nadaljevanju: M. Weber) glede predloga, naj se M. Weber naloži, da mora podati soglasje za vpis I. Weber v zemljiško knjigo kot lastnice.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodni izjavi 2 Uredbe št. 44/2001 je navedeno:

„Določene razlike med nacionalnimi predpisi, ki urejajo pristojnost in priznanje sodnih odločb, ovirajo nemoteno delovanje notranjega trga. Nujno je potrebno sprejetje določb za poenotenje kolizijskih pravil glede pristojnosti v civilnih in gospodarskih zadevah ter za poenostavitev formalnosti, s ciljem hitrega in enostavnega priznanja ter izvršitve sodnih odločb držav članic, ki jih zavezuje ta uredba.“

- 4 V uvodni izjavi 15 te uredbe je navedeno:

„V interesu ustreznega sodnega varstva je treba čimbolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da v dveh državah članicah niso izdane nezdržljive sodne odločbe. Obstajati mora jasen in učinkovit mehanizem za reševanje primerov litispendence in sorodnih pravnih ter za preprečevanje problemov, ki izhajajo iz razlik med državami članicami v zvezi z določitvijo trenutka, ko se zadeva šteje za visečo. Za namene te uredbe je treba ta trenutek opredeliti kot avtonomen koncept.“

- 5 V uvodni izjavi 16 navedene uredbe je navedeno:

„Medsebojno zaupanje v ustreznost sodnega varstva znotraj Skupnosti opravičuje samodejno priznavanje sodnih odločb, izdanih v državi članici, ne da bi bil za to potreben kakršen koli postopek, razen v primerih njihovega izpodbijanja.“

- 6 Člen 22, točka 1, iz oddelka 6 z naslovom „Izključna pristojnost“ poglavja II iste uredbe določa:

„Izključno pristojna so naslednja sodišča, in to ne glede na stalno prebivališče:

1. v postopkih, predmet katerih so stvarne pravice na nepremičninah ali najem/zakup nepremičnin, sodišča držav članic, v katerih se nahaja nepremičnina.

[...]“

7 Člen 25 Uredbe št. 44/2001 iz oddelka 8 z naslovom „Preizkus pristojnosti in dopustnosti“ poglavja II določa:

„Če je sodišču države članice predložen zahtevek, katerega glavni predmet je zadeva, za katero so po členu 22 izključno pristojna sodišča druge države članice, se to sodišče po uradni dolžnosti izreče za nepristojno.“

8 Člen 27 te uredbe iz oddelka 9 z naslovom „Litispendenca in sorodne pravde“ poglavja II določa:

„1. Če pred sodišči različnih držav članic tečejo postopki z istim zahtevkom med istima strankama, vsa sodišča razen tistega, ki je prvo začelo postopek, po uradni dolžnosti prekinejo svoje postopke, vse dokler se ne ugotovi pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek.

2. Ko se ugotovi pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek, se vsa sodišča razen tistega, ki je prvo začelo postopek, izrečejo za nepristojna v korist tega sodišča.“

9 Člen 28 navedene uredbe, ki ureja sorodne pravde, določa:

„1. Če tečejo sorodne pravde pred sodišči različnih držav članic, lahko vsa sodišča, razen tistega, ki je prvo začelo postopek, prekinejo postopek.

[...]

3. Za namene tega člena se šteje, da so pravde sorodne, če so tako tesno povezane med seboj, da se zdita njihova skupna obravnava in odločanje o njih smiselni, da bi se s tem izognili nevarnosti nezdružljivih sodnih odločb, ki bi izhajale iz ločenih postopkov.“

10 Člen 34 iste uredbe določa:

„Sodna odločba se ne prizna:

1. če bi bilo njeno priznanje v očitnem nasprotju z javnim redom v državi članici, v kateri se zahteva priznanje;
2. če tožencu, ki se ni spustil v postopek, ni bilo vročeno pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje pravočasno in na tak način, da bi lahko pripravil obrambo, razen če toženec ni začel postopka za izpodbijanje sodne odločbe, čeprav je imel to možnost;
3. če je nezdružljiva s sodno odločbo, izdano v sporu med istima strankama v državi članici, v kateri se zahteva priznanje;
4. če je nezdružljiva s predhodno sodno odločbo, izdano v drugi državi članici ali v tretji državi glede istega zahtevka med istima strankama, pod pogojem, da predhodna sodna odločba izpolnjuje pogoje za priznanje v državi članici, v kateri se zahteva priznanje.“

11 Člen 35 Uredbe št. 44/2001 določa:

„1. Poleg tega se sodna odločba ne prizna, če se ni upoštevalo določb oddelkov 3, 4 ali 6 poglavja II ali v primeru iz člena 72.

2. Pri preverjanju pristojnosti iz prejšnjega odstavka je sodišče ali pristojen organ, pred katerih se zahteva priznanje, vezan na ugotovitve dejstev, na katerih je sodišče v državi članici izvora utemeljilo svojo pristojnost.

3. Brez poseganja v prvi odstavek pristojnosti sodišč države članice izvora ni dovoljeno preverjati. Preizkusa javnega reda iz točke 1 člena 34 ni dovoljeno uporabiti glede pravil o pristojnosti.“

Nemško pravo

12 Člen 1094(1) civilnega zakonika (Bürgerliches Gesetzbuch, v nadaljevanju: BGB) določa vsebino predkupne pravice na nepremičnini:

„Nepremičnina se lahko obremeni tako, da lahko vsak, v čigar korist se breme ustanovi, nasproti lastniku uveljavlja predkupno pravico.“

13 Člena 463 in 464 BGB določata pravila za uveljavljanje predkupne pravice na nepremičnini:

14 Člen 463 BGB določa:

„Kdor ima predkupno pravico na stvari, jo lahko uveljavlja takoj, ko je zavezanec s tretjo osebo sklenil prodajno pogodbo o tej stvari.“

15 Člen 464 BGB določa:

„(1) Predkupna pravica se uveljavlja z izjavo, ki se poda zavezancu. Za izjavo se ne zahteva enaka oblika kot za prodajno pogodbo.

(2) Z uveljavitvijo predkupne pravice se prodaja med upravičencem in zavezancem opravi pod pogoji, o katerih sta se sporazumela zavezanec in tretja oseba.“

16 Člen 873(1) BGB, ki se nanaša na pogoje za prenos lastninske pravice na nepremičnini, določa:

„Za prenos lastninske pravice na nepremičnini [...] se zahteva sporazum med upravičencem in drugo stranko o nastanku pravne spremembe ter vpis te spremembe v zemljiško knjigo, če zakon ne določa drugače.“

17 Člen 19 zakona o zemljiški knjigi (Grundbuchordnung) določa:

„Vpis se opravi, ko ga oseba, na katere pravico se nanaša, dovoli.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

18 I. in M. Weber, sestri, stari 82 in 78 let, sta solastnici zemljišča v Münchnu (Nemčija), in sicer prva do 6/10 in druga do 4/10.

19 Na podlagi notarskega zapisa z dne 20. decembra 1971 je bila v zemljiško knjigo v korist I. Weber vpisana predkupna pravica na deležu do 4/10, ki je pripadal M. Weber.

20 M. Weber je na podlagi pogodbe z dne 28. oktobra 2009, sklenjene v obliki notarskega zapisa, svoj solastniški delež do 4/10 prodala družbi Z. GbR, ki je družba nemškega prava in katere eden od vodilnih delavcev je njen sin, P. F. Calmetta, odvetnik s sedežem v Milanu (Italija). M. Weber si je kot prodajalka v skladu s pogodbenim določilom v tej pogodbi pridržala pravico do odstopa od pogodbe, in sicer do 28. marca 2010 in pod določenimi pogoji.

21 I. Weber je na podlagi obvestila notarja, ki je v Münchnu sestavil navedeno pogodbo, z dopisom z dne 18. decembra 2009 na navedenem solastniškem deležu nepremičnine uveljavljala predkupno pravico.

- 22 I. in M. Weber sta 25. februarja 2010 s pogodbo, sklenjeno pri istem notarju, ponovno izrecno pripoznali učinkovito uveljavitev predkupne pravice s strani I. Weber in se glede prenosa premoženja nanjo sporazumeli, da se to prenese po isti ceni, kot je bila dogovorjena v prodajni pogodbi, ki sta jo podpisali M. Weber in družba Z. GbR. Kljub temu sta se stranki z navedenim notarjem dogovorili, da bo predlog za vpis prenosa premoženja v zemljiško knjigo na podlagi člena 873(1) BGB podal šele takrat, ko bo M. Weber pred njim pisno izjavila, da ni uveljavljala svoje pravice do odstopa od pogodbe ali da se je tej pravici, ki izhaja iz pogodbe, sklenjene z družbo Z. GbR, odpovedala, in to v določenem roku, ki je potekel 28. marca 2010. I. Weber je 2. marca 2010 plačala dogovorjeno ceno, in sicer 4 milijone EUR.
- 23 M. Weber je z dopisom z dne 15. marca 2010 izjavila, da je v skladu s pogodbo, sklenjeno 28. oktobra 2009, nasproti I. Weber uveljavila svojo pravico do odstopa od pogodbe.
- 24 Družba Z. GbR je s tožbo z dne 29. marca 2010 pri Tribunale ordinario di Milano (sodišče v Milanu) (Italija) začela postopek proti I. in M. Weber, v okviru katerega je predlagala, naj se ugotovi, da I. Weber ni veljavno uveljavila predkupne pravice in da je pogodba, sklenjena med M. Weber in navedeno družbo, veljavna.
- 25 I. Weber je 15. julija 2010 pri Landgericht München I (deželno sodišče v Münchnu) (Nemčija) vložila predlog za ugotovitev, da je M. Weber zavezana dovoliti, da se v zemljiško knjigo vpiše prenos zadevnega premoženja, in sicer do 4/10. I. Weber je v utemeljitev predloga med drugim zatrjevala, da pravica do odstopa od pogodbe, dogovorjena med družbo Z.GbR in M. Weber, zaradi uveljavljanja predkupne pravice ne spada med pogodbena določila, ki se zanjo uporabljajo.
- 26 Landgericht München I je na podlagi člena 27(1) Uredbe št. 44/2001 in podredno člena 28(1) in (3) iste uredbe ob upoštevanju postopka, ki že teče pred Tribunale ordinario di Milano, prekinilo postopek. I. Weber je zoper to odločitev vložila pritožbo pri Oberlandesgericht München (višje deželno sodišče v Münchnu) (Nemčija).
- 27 Ker je Oberlandesgericht München menilo, da so pogoji iz člena 27(1) ali vsaj iz člena 28(1) in (3) navedene uredbe načeloma izpolnjeni, je prekinilo postopek in Sodišču predložilo ta vprašanja za predhodno odločanje:
- „1. Ali se področje uporabe člena 27 [Uredbe št. 44/2001] nanaša tudi na primere, v katerih sta stranki v enem sporu toženi, ker obe toži tretja oseba z eno tožbo, v drugem sporu pa sta tožeča in tožena stranka? Ali gre v takšnem primeru za spor ‚med istima strankama‘, ali pa je treba različne zahtevke, ki jih tožeča stranka uveljavlja zoper obe toženi stranki v enem sporu, preučiti posebej, zaradi česar se šteje, da ne gre za spor ‚med istima strankama‘?
 2. Ali gre za tožbo ‚z istim zahtevkom‘ v smislu člena 27 Uredbe št. 44/2001, če so tožbeni zahtevki in obrazložitvi tožb v obeh postopkih sicer različni, vendar
 - (a) je treba za odločitev v obeh postopkih odgovoriti na isto predhodno vprašanje ali
 - (b) se v postopku s podrednim zahtevkom predlaga ugotovitev pravnega razmerja, ki je v drugem postopku predhodno vprašanje?
 3. Ali gre za tožbo, katere predmet je v smislu člena 22, [točka 1], Uredbe št. 44/2001 stvarna pravica na nepremičnini, če se zahteva ugotovitev, da tožena stranka ni učinkovito izkoristila svoje stvarne predkupne pravice na nepremičnini, ki nesporno obstaja na podlagi nemškega prava, na zemljišču, ki je v Nemčiji?

4. Ali mora sodišče, ki je pozneje začelo postopek, v okviru svoje odločitve na podlagi člena 27(1) Uredbe št. 44/2001, in tako še preden sodišče, ki je prvo začelo postopek, odloči glede vprašanja o pristojnosti, preučiti, ali je sodišče, ki je prvo začelo postopek, nepristojno na podlagi člena 22, [točka 1], Uredbe št. 44/2001, ker bi taka nepristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek, v skladu s členom 35(1) Uredbe št. 44/2001 povzročila, da vsakršna odločba sodišča, ki je prvo začelo postopek, ne bi bila priznana? Ali se člen 27(1) Uredbe št. 44/2001 ne uporablja za sodišče, ki je pozneje začelo postopek, če to meni, da sodišče, ki je prvo začelo postopek, ni pristojno zaradi člena 22, [točka1], Uredbe št. 44/2001?
5. Ali mora sodišče, ki je pozneje začelo postopek, v okviru svoje odločitve na podlagi člena 27(1) Uredbe št. 44/2001, in tako še preden sodišče, ki je prvo začelo postopek, odloči glede vprašanja o pristojnosti, preučiti očitke stranke, da je druga stranka s sprožitvijo postopka pri prvem sodišču ravnala nezakonito? Ali se člen 27(1) Uredbe št. 44/2001 ne uporabi v primeru sodišča, ki je pozneje začelo postopek, če to meni, da se je postopek pred prvim sodiščem začel nezakonito?
6. Ali uporaba člena 28(1) Uredbe št. 44/2001 predpostavlja, da je sodišče, ki je pozneje začelo postopek, pred tem odločilo, da se v konkretnem primeru ne uporabi člen 27(1) Uredbe št. 44/2001?
7. Ali se pri prosti presoji na podlagi člena 28(1) Uredbe št. 44/2001 sme upoštevati:
 - (a) da je sodišče, ki je prvo začelo postopek, v državi članici, v kateri postopki statistično gledano trajajo bistveno dlje kot v državi članici, v kateri je sodišče, ki je pozneje začelo postopek,
 - (b) da je po oceni sodišča, ki je pozneje začelo postopek, treba uporabiti pravo države članice, v kateri je sodišče, ki je pozneje začelo postopek,
 - (c) starost ene od strank,
 - (d) možnost uspeha tožbe pred sodiščem, ki je prvo začelo postopek?
8. Ali je pri razlagi in uporabi členov 27 in 28 Uredbe št. 44/2001 poleg namena, da se izogne nezdružljivim oziroma protislovnim odločitvam, treba upoštevati tudi pravico dostopa do sodišča, ki jo ima druga tožeča stranka?“

Predlog za ponovno odprtje ustnega postopka

- 28 M. Weber je z vlogo z dne 11. februarja 2014, ki je v sodno tajništvo Sodišča prispela 21. februarja 2014, po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca z dne 30. januarja 2014 predlagala ponovno odprtje ustnega postopka, saj naj bi bila v sklepnih predlogih napačno presojena dejstva in napačno uporabljeno pravo.
- 29 Sodišče lahko na predlog strank v skladu s členom 83 Poslovnika Sodišča odredi ponovno odprtje ustnega postopka, če meni, da zadeva ni dovolj razjasnjena ali če je v zadevi treba odločiti na podlagi trditve, o kateri stranke niso razpravljale (glej v tem smislu sodbo z dne 27. februarja 2014 v zadevi Pohotovost', C-470/12, točka 21 in navedena sodna praksa).
- 30 V obravnavani zadevi pa ni tako. Sodišče namreč meni, da ima na voljo vse podatke, potrebne za odločanje. Ker Sodišče na sklepne predloge generalnega pravobranilca ni vezano, ni treba, da ustni postopek odpre vsakič, ko generalni pravobranilec poda stališče, glede katerega imajo stranke drugačno mnenje.

- 31 V teh okoliščinah in po opredelitvi generalnega pravobranilca je treba predlog za ponovno odprtje ustnega postopka zavrni.

Vprašanja za predhodno odločanje

Tretje vprašanje

- 32 Predložitveno sodišče s tem vprašanjem, ki ga je najprej treba preučiti, v bistvu sprašuje, ali je člen 22, točka 1, Uredbe št. 44/2001 treba razlagati tako, da med postopke, „katerih predmet so stvarne pravice na nepremičninah“ in na katere se ta določba nanaša, spada tožba, kot je ta, ki je bila v obravnavani zadevi vložena pri sodišču druge države članice in s katero se želi doseči ugotovitev, da predkupna pravica, s katero je ta nepremičnina obremenjena in ki učinkuje proti vsem, ni bila pravilno uveljavljena.

Dopustnost

- 33 M. Weber je zatrijevala nedopustnost tega vprašanja in navedla, da gre za vprašanje, ki je popolnoma nepomembno za postopek, ki poteka pred nemškim sodiščem, ki je pozneje začelo postopek, čeprav je res lahko pomembno za postopek, ki poteka pred italijanskim sodiščem, ki je prvo začelo postopek. V zvezi s tem med drugim trdi, da sodišče, ki je pozneje začelo postopek, ne sme preizkušati pristojnosti sodišča, ki je prvo začelo postopek. Navedeno vprašanje naj bi bilo torej brezpredmetno za odločbo o prekinitvi postopka, ki jo predložitveno sodišče lahko sprejme na podlagi členov 27 in 28 Uredbe št. 44/2001.
- 34 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso v postopku, določenem v členu 267 PDEU, ki temelji na jasni ločitvi nalog med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, zgolj nacionalno sodišče pristojno za ugotavljanje in presojo dejanskega stanja spora o glavni stvari ter za razlago in uporabo nacionalnega prava. Poleg tega le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, ob upoštevanju posebnosti zadeve presoja nujnost in ustreznost vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Sodišče je zato, kadar se postavljena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, načeloma dolžno odločati (glej zlasti sodbo z dne 21. februarja 2013 v zadevi ProRail, C-332/11, točka 30 in navedena sodna praksa).
- 35 Tako lahko Sodišče predlog nacionalnega sodišča za sprejetje predhodne odločbe zavrne samo, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, ki so potrebni za to, da bi lahko na zastavljena vprašanja koristno odgovorilo (glej v tem smislu zlasti sodbo z dne 5. decembra 2013 v zadevi Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, točka 26 in navedena sodna praksa).
- 36 V obravnavani zadevi pa ni tako.
- 37 Iz elementov, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, namreč jasno izhaja, da bo morda moralo presoјati o tem, ali je I. Weber veljavno uveljavljala predkupno pravico na nepremičnini, kar je vprašanje, ki je predmet drugega spora, ki poteka pred italijanskim sodiščem. Tako bo razlaga člena 22, točka 1, Uredbe št. 44/2001, ki jo bo podalo Sodišče, predložitvenemu sodišču omogočila odgovoriti na vprašanje, ali spor, o katerem odloča, spada med postopke, „katerih predmet so stvarne pravice na nepremičninah“, in o njem odločiti.
- 38 V teh okoliščinah je tretje vprašanje treba šteti za dopustno.

Utemeljenost

- 39 Kot je razvidno iz člena 22, točka 1, Uredbe št. 44/2001, so na področju stvarnih pravic na nepremičninah izključno pristojna sodišča države članice, v kateri se nepremičnina nahaja (*forum rei sitae*).
- 40 Sodišče je že v okviru sodne prakse, ki se nanaša na člen 16, točka 1(a), Konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32, v nadaljevanju: Bruseljska konvencija) in ki velja tudi za razlago člena 22, točka 1, navedlo, da je za to, da bi se kar najbolje zagotovili enakost in enotnost pravic ter obveznosti, ki jih imajo države članice in zainteresirane osebe na podlagi te konvencije, pomen izraza „katerih predmet so stvarne pravice na nepremičninah“ v pravu Unije treba opredeliti samostojno (glej v tem smislu sodbo z dne 10. januarja 1990 v zadevi Reichert in Kockler (C-115/88, Recueil, str. I-27, točka 8 in navedena sodna praksa).
- 41 V okviru tega je treba upoštevati, da je glavni razlog za podelitev izključne pristojnosti sodiščem države članice, v kateri se nepremičnina nahaja, ta, da sodišče kraja, v katerem je nepremičnina, zaradi bližine najboljše pozna dejstva in lahko uporabi pravila ter običaje, ki navadno veljajo za državo, v kateri je nepremičnina (zgoraj navedena sodba Reichert in Kockler, točka 10).
- 42 Sodišče je že presodilo, da je treba člen 16 Bruseljske konvencije in torej člen 22, točka 1, Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da izključna pristojnost sodišč države pogodbenice, v kateri leži nepremičnina, ne zajema vseh tožb glede stvarnih pravic na nepremičninah, ampak samo tiste, ki spadajo na področje uporabe navedene konvencije oziroma navedene uredbe in s katerimi se poskuša določiti obseg, obstojnost, lastništvo, posest nepremičnine ali obstoj drugih stvarnih pravic na teh nepremičninah in zagotoviti imetnikom teh pravic varstvo s temi nepremičninami povezanih pravic (sodba z dne 3. oktobra 2013 v zadevi Schneider, C-386/12, točka 21 in navedena sodna praksa).
- 43 Prav tako je Sodišče, sklicevaje na Poročilo P. Schlosserja o Konvenciji o pristopu Kraljevine Danske, Irske ter Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska h Konvenciji o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah in k protokolu o razlagi te konvencije s strani Sodišča (UL 1979, C 59/71, točka 166), opozorilo, da je razlika med stvarno in osebno pravico ta, da prva, ki se nanaša na stvar, učinkuje proti vsem, medtem ko se je na drugo mogoče sklicevati le proti dolžniku (glej sklep z dne 5. aprila 2001 v zadevi Gaillard, C-518/99, Recueil, str. I-2771, točka 17).
- 44 Glede obravnavane zadeve je treba navesti, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 31 sklepnih predlogov in kot trdijo predložitveno sodišče, I. Weber, nemška vlada in Evropska komisija, da tožba, s katero se želi doseči ugotovitev, da predkupna pravica na nepremičnini, ki se nahaja v Nemčiji, ni bila veljavno uveljavljana, kot je tožba, s katero je družba Z. GbR začela postopek pri italijanskem sodišču, spada med postopke, katerih predmet so stvarne pravice na nepremičninah, v smislu člena 22, točka 1, Uredbe št. 44/2001.
- 45 Kot je namreč razvidno iz spisa, ki je pri Sodišču, predkupna pravica, kot je določena s členom 1094 BGB ter s katero je obremenjena nepremičnina in je vpisana v zemljiško knjigo, ne učinkuje le proti dolžniku, ampak imetniku te pravice zagotavlja pravico do prenosa lastnine, ki velja tudi proti tretjim, tako da je v primeru sklenitve prodajne pogodbe med tretjo osebo in lastnikom obremenjene nepremičnine posledica veljavnega uveljavljanja predkupne pravice ta, da prodaja ne učinkuje proti imetniku te pravice in se šteje, da se prodaja opravi med imetnikom te pravice in navedenim lastnikom pod enakimi pogoji, kot so ti, ki so bili dogovorjeni med lastnikom in tretjo osebo.

- 46 Iz tega izhaja, da če tretji pridobitelj izpodbija veljavnost uveljavljanja predkupne pravice v okviru tožbe, kot je ta, o kateri odloča Tribunale Ordinario di Milano, se s to tožbo v bistvu poskuša ugotoviti, ali je uveljavljanje predkupne pravice imetniku omogočilo zagotoviti pravico do prenosa lastninske pravice na nepremičnini iz spora. V tem primeru se – kot izhaja iz točke 166 Schlosserjevega poročila, na katerega se nanaša točka 43 te sodbe – spor nanaša na stvarno pravico na nepremičnini in spada pod izključno pristojnost *forum rei siae*.
- 47 Ob upoštevanju predhodnih ugotovitev je na tretje vprašanje treba odgovoriti, da je člen 22, točka 1, Uredbe št. 44/2001 treba razlagati tako, da med postopke, „katerih predmet so stvarne pravice na nepremičninah“, na katere se ta določba nanaša, spada tožba, kot je ta, ki je bila v obravnavani zadevi vložena pri sodišču druge države članice, s katero se želi doseči ugotovitev, da predkupna pravica, s katero je ta nepremičnina obremenjena in ki učinkuje proti vsem, ni bila veljavno uveljavljena.

Četrto vprašanje

- 48 Predložitveno sodišče s tem vprašanjem, ki ga je treba preučiti na drugem mestu, v bistvu sprašuje, ali je člen 27(1) Uredbe št. 44/2001 treba razlagati tako, da mora sodišče, ki je pozneje začelo postopek, preden na podlagi te določbe prekine postopek, preučiti, ali zaradi neupoštevanja izključne pristojnosti, določene s členom 22, točka 1, te uredbe, morebitna vsebinska odločba sodišča, ki je prvo začelo postopek, v skladu s členom 35(1) navedene uredbe ne bo priznana v drugih državah članicah?
- 49 Opozoriti je treba, da iz besedila člena 27 Uredbe št. 44/2001 izhaja, da mora v primeru litispendence sodišče, ki je pozneje začelo postopek, po uradni dolžnosti prekiniti postopek, dokler se ne ugotovi, ali je pristojno sodišče, ki je prvo začelo postopek, in se v tem primeru izreči za nepristojno v korist tega sodišča.
- 50 Sodišče je – ker je bilo pozvano, naj se izreče o tem, ali določba Bruseljske konvencije, ki ustreza členu 27 Uredbe št. 44/2001, to je člen 21 te konvencije, dovoljuje sodišču, ki je pozneje začelo postopek, da preizkusi pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek, ali ga k temu zavezuje – presodilo, da je v primeru, da ima sodišče, ki je pozneje začelo postopek, izključno pristojnost, ki jo določa Bruseljska konvencija in zlasti njen člen 16, navedeni člen 21, ki se nanaša na litispendenco, treba razlagati tako, da če se ugovarja pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek, lahko sodišče, ki je pozneje začelo postopek, zgolj prekine postopek, če se ne izreče za nepristojno, ne more pa samo preizkusiti pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek (glej sodbo z dne 27. junija 1991 v zadevi Overseas Union Insurance in drugi, C-351/89, Recueil, str. I-3317, točki 20 in 26).
- 51 Iz tega izhaja, da se je Sodišče ob neobstoju vsakršnega zatrjevanja izključne pristojnosti sodišča, ki je v sporu o glavni stvari pozneje začelo postopek, le vzdržalo vnaprejšnje presoje o razlagi člena 21 Bruseljske konvencije za hipotetičen primer, ki ga je izrecno izključilo iz presojanja (sodbi z dne 9. decembra 2003 v zadevi Gasser, C-116/02, Recueil, str. I-14693, točka 45, in z dne 27. februarja 2014 v zadevi Cartier parfums – lunettes in Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, točka 26).
- 52 Sodišče je v zgoraj navedeni sodbi Gasser – ko je pozneje odločalo o vprašanju povezave med členom 21 Bruseljske konvencije in njenim členom 17, ki se nanaša na izključno pristojnost na podlagi klavzule o pristojnosti in ustreza členu 23 Uredbe št. 44/2001 – res presodilo, da to, da se na podlagi člena 17 te konvencije zahteva pristojnost sodišča, ki je pozneje začelo postopek, ne more vplivati na uporabo procesnega pravila iz člena 21 navedene konvencije, ki jasno temelji zgolj na vrstnem redu, v katerem so zadevna sodišča začela postopke.
- 53 V obravnavani zadevi pa se je izkazalo – kot je navedeno v točki 47 te sodbe in drugače od položaja v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba Gasser – da je izključno pristojno sodišče, ki je pozneje začelo postopek, in sicer na podlagi člena 22, točka 1, Uredbe št. 44/2001, ki spada v oddelek 6 poglavja II te uredbe.

- 54 V skladu s členom 35(1) te uredbe pa odločbe, izdane v eni državi članici, v drugi državi članici niso priznane, če so bile kršene določbe v zvezi z izključno pristojnostjo iz oddelka 6 poglavja II navedene uredbe.
- 55 Iz tega izhaja, da kadar v primeru, kot je ta v postopku v glavni stvari, sodišče, ki je prvo začelo postopek, izda odločbo v nasprotju s členom 22, točka 1, iste uredbe, ta odločba ne more biti priznana v državi članici sodišča, ki je pozneje začelo postopek.
- 56 V teh okoliščinah torej sodišče, ki je pozneje začelo postopek, ne more več prekiniti postopka niti se izreči za nepristojno, ampak mora vsebinsko odločiti o sporu, ki mu je predložen, da bi se zagotovilo spoštovanje tega pravila o izključni pristojnosti.
- 57 Vsakršna drugačna razlaga bi bila v nasprotju s cilji, ki izhajajo iz sistematike Uredbe št. 44/2001, kot so ustrezno sodno varstvo ob izogibanju negativnim kompetenčnim sporom, prost pretok odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, zlasti njihovo priznavanje.
- 58 Kot je tudi generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 41 sklepnih predlogov, bi bilo namreč to, da bi v skladu s členom 27 Uredbe št. 44/2001 sodišče, ki je pozneje začelo postopek in je na podlagi člena 22, točka 1, te uredbe izključno pristojno, prekinilo postopek, dokler se ne bi ugotovilo, ali je pristojno sodišče, ki je prvo začelo postopek, in se v tem primeru izreklo za nepristojno v korist tega sodišča, v nasprotju z zahtevo po učinkovitem sodstvu.
- 59 Poleg tega bi bil cilj iz člena 27 te uredbe, to je izogniti se nepriznanju odločbe zaradi njene nezdržljivosti s sodno odločbo, ki je bila izdana v sporu med istima strankama v državi članici, v kateri se zahteva priznanje, v konkretnem primeru, v katerem je sodišče, ki je pozneje začelo postopek, izključno pristojno na podlagi člena 22, točka 1, navedene uredbe, ogrožen.
- 60 Ob upoštevanju vseh zgornjih ugotovitev je na četrto vprašanje treba odgovoriti, da je člen 27(1) Uredbe št. 44/2001 treba razlagati tako, da mora sodišče, ki je pozneje začelo postopek, preden na podlagi te določbe prekine postopek, preučiti, ali zaradi neupoštevanja izključne pristojnosti, določene s členom 22, točka 1, te uredbe, morebitna vsebinska odločba sodišča, ki je prvo začelo postopek, v skladu s členom 35(1) navedene uredbe ne bo priznana v drugih državah članicah.

Prvo in drugo ter peto do osmo vprašanje

- 61 Glede prvega in drugega ter petega do osmega vprašanja je treba ugotoviti, da se na eni strani nanašajo na področje uporabe člena 27 Uredbe št. 44/2001 in elemente, ki jih mora sodišče, ki je pozneje začelo postopek, upoštevati, če v primeru litispence odloči, da bo prekinilo postopek, na drugi strani pa na povezavo med členoma 27 in 28 te uredbe ter merila, ki jih sodišče, ki je pozneje začelo postopek, lahko upošteva v okviru odločanja po prostem preudarku v primeru sorodnih pravnih.
- 62 Kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 20 sklepnih predlogov, sodišče, ki je pozneje začelo postopek in je izključno pristojno na podlagi člena 22, točka 1, Uredbe št. 44/2001, ni zavezano k preučitvi, ali so vsebinska merila za litispenco izpolnjena v sporu, o katerem je začelo odločati pozneje.
- 63 Tako preverjanje bi bilo namreč nepotrebno, saj lahko sodišče, ki je pozneje začelo postopek, v okviru odločbe, ki jo izda na podlagi člena 27 Uredbe št. 44/2001, upošteva okoliščino, da morebitna odločba sodišča, ki je prvo začelo postopek, v skladu s členom 35(1) te uredbe v drugih državah članicah ne bo priznana zaradi neupoštevanja izključne pristojnosti, določene s členom 22, točka 1, navedene uredbe.
- 64 Zato se vprašanje, katere elemente bi sodišče, ki je pozneje začelo postopek, lahko upoštevalo pri izdaji odločbe v primeru litispence, ne postavlja več.

- 65 Enako velja na eni strani za vprašanja, ki se nanašajo na povezavo med členoma 27 in 28 Uredbe št. 44/2001, in na drugi za merila, ki jih sodišče, ki je pozneje začelo postopek, lahko upošteva v okviru odločanja po prostem preudarku v primeru sorodnih pravnih. Če je namreč sodišče, ki je pozneje začelo postopek, izključno pristojno, tako kot v postopku v glavni stvari, si določbe členov 27 in 28 te uredbe ne morejo konkurirati.
- 66 Ob upoštevanju navedenega je treba ugotoviti, da glede na odgovor na tretje in četrto vprašanje ni treba odgovoriti na prvo in drugo ter na peto do osmo vprašanje.

Stroški

- 67 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. Člen 22, točka 1, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da med postopke, „katerih predmet so stvarne pravice na nepremičninah“, na katere se ta določba nanaša, spada tožba, kot je ta, ki je bila v obravnavani zadevi vložena pri sodišču druge države članice, s katero se želi doseči ugotovitev, da predkupna pravica, s katero je ta nepremičnina obremenjena in ki učinkuje proti vsem, ni bila veljavno uveljavljena.
2. Člen 27(1) Uredbe št. 44/2001 je treba razlagati tako, da mora sodišče, ki je pozneje začelo postopek, preden na podlagi te določbe prekine postopek, preučiti, ali zaradi neupoštevanja izključne pristojnosti, določene s členom 22, točka 1, te uredbe, morebitna vsebinska odločba sodišča, ki je prvo začelo postopek, v skladu s členom 35(1) navedene uredbe ne bo priznana v drugih državah članicah.

Podpisi